

GÖMÜLÜ SİGORTA ARACILIĞINDA DENETİM VE LİSANS MUAFİYETİ: İSVİÇRE ÖRNEĞİ

*Supervisory and Licensing Exemptions
in Embedded Insurance Mediation: Switzerland Model*

Mustafa AKSOYAK*

Özet

İsviçre’de 1 Ocak 2024 tarihinde yürürlüğe giren Sigorta Denetim Kanunu (VAG) ve Sigorta Denetim Yönetmeliği (AVO) revizyonu, sigorta sektörünün rekabet gücünü artırmak ve sigortalının korunmasını daha iyi hale getirmek amacıyla farklılaştırılmış denetim çerçevesi oluşturmaktadır. Yapılan değişiklik ile bir yandan sigorta aracıları için denetim gereklilikleri artırılmakta, diğer yandan “gömülü sigorta” aracılığının denetimden tamamen muaf tutulmasıyla bazı alanlarda daha esnek bir yapı oluşturulmaktadır.

Gömülü sigorta poliçeleri, akıllı telefon için cam kırılma sigortası, bisiklet için hırsızlık sigortası veya seyahat için iptal sigortası gibi bir ürün ya da hizmeti tamamlayan düşük teminatlı olması sebebiyle nispeten daha önemsiz görülen sigorta poliçeleridir. Bu çalışmada, gömülü sigorta modelinin hukuki boyutu İsviçre hukuku ile karşılaştırmalı olarak incelenmekte ve Türk hukukundaki mevcut durum değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gömülü Sigorta, Sigorta Aracıları, Denetim Muafiyeti, Lisans Muafiyeti, Art. 2 abs. 2 lit. f İsviçre Sigortacılık Denetim Kanunu (VAG)

Abstract

The revision of the Insurance Supervision Act (VAG) and the Insurance Supervision Ordinance (AVO), which entered into force on January 1, 2024, establishes a differentiated regulatory and supervisory framework aimed at strengthening the competitiveness of the Swiss insurance sector and enhancing policyholder protection.

Regarding insurance mediation, this reform introduces a dual approach; while supervisory requirements for insurance intermediaries have been generally tightened, the mediation of so-called “embedded insurance” has been fully exempted from supervision. Embedded insurance refers to policies of minor importance that complement a primary product or service, such as screen damage protection for smartphones, bicycle theft insurance, or travel cancellation coverage. This study analyzes the legal dimension of the embedded insurance model through a comparative examination with Swiss law and evaluates the current regulatory landscape under Turkish law.

Key Words: Embedded Insurance, Insurance Intermediaries, Exemption from Supervision, License Exemption, art. 2 abs. 2 lit. f Swiss Insurance Supervision Act (VAG)

➤ Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.

➤ Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 6.2.2026

➤ Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 17.7.2026

* Dr., Berlin Adalet Müşaviri, Adalet Bakanlığı, Berlin/Almanya, E-posta: mustafa.aksoyak@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5145-6388>.

GİRİŞ

İnternet kullanımının yaygınlaşması ve dijitalleşme, dünya düzeninin her noktasında olduğu gibi sigorta sektöründe de birçok değişikliği beraberinde getirmektedir. Yaşanan değişim ile birlikte farklılaşan alışkanlıklara, gereksinimlere ve değişen müşteri isteklerine cevap vererek sigorta sektörü de dönüşüm geçirmektedir.

Teknolojik gelişmeler ve dijitalleşme, sigorta sektöründeki aktörlerin ve yöntemlerin değişmesine yol açmaktadır. Bu kapsamda sigorta sözleşmesinin akdedilmesi yöntemleri ve pazarlama stratejileri değişikliğe uğrayan alanların başında gelmektedir. Sigorta poliçelerinin satışında dijital yolların daha çok kullanılması ve hızlı şekilde müşteriye sunulması bu değişimlerden biridir. Bunun yanı sıra, yapay zekâ destekli yöntemler ile müşterilere göre özelleştirilmiş poliçeler çok hızlı şekilde ve oldukça farklı satış yöntemleriyle müşterilere sunulmaktadır.

Sigorta sektöründeki değişime cevap veren örneklerden birisi gömülü sigortalardır. Gömülü sigorta (eingebette Versicherung, Annexversicherung, embedded insurance), kısaca başka bir mal ya da hizmetin satın alma sürecine entegre olan ve böylece ek bir işleme gerek olmaksızın tüketiciye sunulan sigorta türüdür. Sigorta poliçeleri, giderek artan bir biçimde, artık tek başına (stand-alone) ürünler olmaktan çıkmaktadır. Burada temel amaç ilgili üçüncü taraf iş ortağının müşteriye ulaşma yolculuğunun, başka bir deyişle son müşterilerin teminatı satın almak için harcaması gereken çabanın ve maliyetin en aza indirildiği bir biçimde entegre edilmesini tasarlamaktır¹.

Özellikle Avrupa’da son yıllarda oldukça hızlı şekilde gelişen bu pazar, değişen alışveriş işlemlerinin önemli ve ayrılmaz parçası haline gelmiş durumdadır². Sigorta şirketleri diğer satış kanallarına ek olarak gömülü sigortaları müşterilerine ulaşmanın bir başka yolu olarak görmektedir. Zira geleneksel sigortacılık anlayışından farklı olarak sigortalama süreci daha hızlı ve etkili hale getirilmektedir. Bu durum gömülü sigortanın çok geniş bir yelpazede kullanılabilmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca karmaşık olmayan bir satın alma süreciyle kolayca satın alınabilir sigorta ürünleri ulaşılması müşteriler için de avantaj oluşturmaktadır.

Gömülü sigorta modelinde sigorta ürününün, mal veya hizmetin satışına ek olarak sunulması sebebiyle doğrudan müşteriyle ulaşmakta ve karmaşık sigorta prosedürlerinden tasarruf edilmektedir. Özellikle dijital platformlardaki ortaklıklar ve azaltılmış prosedürler maliyetin de düşmesine sebep olmaktadır³.

¹ https://research.handelsblatt.com/wp-content/uploads/2024/10/2024-HRI_HDI_Embedded-Insurance.pdf, Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2026.

² <https://www.experten.de/id/4930430/Embedded-Insurance-Grosses-Wachstumspotenzial-aber-auch-Hurden>, Erişim Tarihi: 29 Ekim 2025.

³ Engin Fikir, ‘Ülkemizde Sigortacılığın Dönüşüm Yolculuğu ve Gömülü Sigorta’ (2025) 20(138) *Reasürör Dergisi* 36.

Gömülü sigortanın sağlamış olduğu avantajlar önemli bir iş hacmini de beraberinde getirmektedir. Mikro ürünler, krediye entegre kasko, seyahat iptaline karşı sigorta gibi ürünler önemli büyüme potansiyeli taşımaktadır. Zira müşteriler de gömülü sigortaya oldukça olumlu bakmaktadır. Yapılan araştırmalarda gömülü sigorta çözümlerine tüketicilerin yaklaşık %65'inin olumlu yaklaştığı görülmektedir. Nispeten genç nesilde ise bu oran %84 seviyelerine ulaşmaktadır⁴.

Gömülü sigorta pazarı dinamik bir büyüme süreci yaşamaktadır. Yapılan araştırmalar, gömülü sigorta sektörünün küresel pazar hacminin 2024 yılında yaklaşık 77 milyar dolara ulaştığını göstermektedir⁵. Uzmanlar, önümüzdeki on yıllık süreçte yüzde 22,6'lık ortalama yıllık büyüme oranıyla pazarın 500 milyar dolara yakın bir değere ulaşacağını öngörmektedir. Gömülü sigorta alanındaki ortalama yıllık büyüme oranının, on yılın sonuna kadar ABD pazarında yüzde 23,5, Avrupa pazarında ise değerlendirme kapsamındaki tüm bölgeler arasında son sırada yer almasına rağmen, yine de yılda ortalama yaklaşık yüzde 20 olması beklenmektedir.⁶

Çalışmamızda, gömülü sigorta modeli ve İsviçre hukukuna göre gömülü sigorta aracılığıyla denetim ve lisans muafiyeti incelenecektir. Hukukumuzda gömülü sigortalarında aracılık faaliyetlerine ilişkin çok dar kapsamlı bir ikincil düzenlemenin olması ve böylece hukuki çerçevenin henüz net şekilde çizilmemiş olması sebebiyle İsviçre hukuku ile mukayeseli olarak gömülü sigorta aracılığındaki gözetim ve lisans muafiyetinin hukuki esasları ile buna ilişkin gelişmeler değerlendirilecektir. Son olarak, Türk hukukunda lisans muafiyetine ilişkin hukuki sınırların belirlenmesine yönelik öneriler ortaya koyulacaktır.

I. GÖMÜLÜ SİGORTA KAVRAMI

A. Gömülü Sigortanın Tanımı

Mal ve hizmet satın alınması aşamasında müşteri, bu mal veya hizmete bağlantılı olan ya da tamamlayıcı nitelikteki sigortaları talep edebilmektedir. Bu bağlamda gömülü sigorta (eingebette Versicherung, Annexversicherung, embedded insurance), mal veya hizmet alımını tamamlamak üzere ek olarak sunulan ve düşük primli olması sebebiyle nispeten daha az öneme sahip sigortalardır⁷. Telefon satın alırken sunulan cam kırılmasına karşı sigorta, seyahat rezervasyonlarında

⁴ Fikir (n 3) 23.

⁵ <https://datahorizonresearch.com/embedded-insurance-market-2346>, Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2026.

⁶ https://research.handelsblatt.com/wp-content/uploads/2024/10/2024-HRI_HDI_Embedded-Insurance.pdf, Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2026.

⁷ Silvan Bötschi, 'Die Voraussetzungen der aufsichtsfreien Vermittlung von Annexversicherungen' [2024] *Haftung und Versicherung* 222; Botschaft vom 21. Oktober 2020 zur Änderung des Versicherungsaufsichtsgesetzes (VAG), BBl 2020 8967, 8984; Kevin Hubacher, 'Neuerungen im Versicherungsvermittlungsrecht' [2022] *Haftung und Versicherung* 247, 250.

iptale karşı sigorta ve araç kiralarken iptale karşı sunulmakta olan sigortalar bu sigorta modeline örnek olarak verilebilir⁸.

Gömülü sigorta modelinde, mal veya hizmet sağlayıcısı, ürün ya da hizmetle birlikte müşteriye uygun sigorta poliçesini, sigorta şirketi ile yaptığı işbirliği ile ancak kendi dijital sistemlerine entegre şekilde ve ürün ya da hizmetin bir parçası olarak sunmaktadır⁹. Bu yönüyle aracılık yapılan geleneksel satışlardan farklılık arz etmektedir. Klasik satış uygulamalarında sigorta şirketleri acente ya da internet sayfası gibi kendi satış kanallarını kullanarak ek ürün satışı yapmakta iken, gömülü sigortada ürün ya da hizmet sağlayıcısı asıl ürünün bir parçası gibi ve ekseriyetle dijital yöntemler kullanılarak ürünü müşteriye sunmaktadır¹⁰. Bu sigortalar nispeten daha basit olarak görülmektedir. Bu sebeple sigortalılar için özel bir danışmanlığa ihtiyaç duyulmadığı ya da klasik sigortalara kıyasla sigortalının korunmasına daha az ihtiyaç olduğu kabul görmektedir¹¹.

B. Gömülü Sigorta Aracılığı

Gömülü sigorta aracılığı, asli işi sigorta aracılığı olmamakla birlikte, sigortacılık ile ilgisi olmayan ticari faaliyeti kapsamında sunulmakta olan mal ve hizmetle bağlantılı risklerin sigortalanmasına aracılık yapılması olarak tanımlanmaktadır¹².

Gömülü sigorta aracılığında müşterilerin asıl amacı sigorta ürününü satın almak olmadığından, müşteriler için ikincil önemde olan sigorta ürünlerine aracılık edilmektedir. Müşteriler esasen satılan ürün ya da hizmeti satın almak amaçındadır. Ancak müşterilere satın aldıkları mal veya hizmete ek olarak, genellikle mal ve hizmetle ilgili bir rizikoya karşı güvence sağlayan ve nispeten basit olarak değerlendirilebilecek sigortalar sunulmaktadır. Seyahat ile birlikte seyahat iptaline karşı sigorta sunan seyahat acentesi, bisiklet satışı yaparken bayinin sunduğu hırsızlığa karşı sigorta ya da gözlük satışı yaparken cam kırılmasına karşı sigorta sunan optik, gömülü sigorta aracılığına örnek olarak gösterilebilir¹³.

⁸ Botschaft (n 7) 8984; Martin A Kessler, *Die Stellung der gebundenen und ungebundenen Versicherungsvermittler nach Inkrafttreten des neuen VAG am 1. Januar 2006* (1st edn, Schulthess Verlag 2009) 43; Alois Rimle, 'Unterstellung unter die neue Vermittleraufsicht' [2005] (4) Aktuelle Juristische Praxis 448, 453.

⁹ Fatma Kesik, 'Türk Hukuk Sisteminde Gömülü Sigorta: Alman Modeliyle Mukayeseli Yaklaşım' (2025) 7 *Çukurova Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 301, 304.

¹⁰ Kesik (n 9) 304.

¹¹ Bötschi (n 7) 222; Hubacher (n 7) 250.

¹² Martin A Kessler, *Die Stellung der gebundenen und ungebundenen Versicherungsvermittler nach Inkrafttreten des neuen VAG am 1. Januar 2006* (1st edn, Schulthess Verlag 2009) 43; Rimle (n 8) 453.

¹³ Kessler (n 12) 43; Helmut Müller, 'Die Empfehlung der EG-Kommission vom 18. Dezember 1991 über Versicherungsvermittler aus der Sicht der Versicherungsaufsicht' in *Beiträge über den Versicherungsmakler* (Hamburger Gesellschaft zur Förderung des Versicherungswesens mbH 1993) 159, 164.

Düşük primli ve sadece satılan mal ya da hizmete ilişkin olmaları sebebiyle nispeten basit olarak değerlendirilen bu sigortaların aracılığı bakımından sigortaya ilişkin özel bir teknik bilgiye sahip olunması gerekmemektedir¹⁴. Benzer şekilde sigortalıların da sigorta sözleşmesinin akdi aşamasında özel bir danışmanlık ihtiyacı olduğu söylenemez¹⁵. Hatta müşteriler kural olarak mal ya da hizmet satıcısının (örneğin optik mağazasındaki çalışanın gözlük kırılmasına karşı yapılan sigortada) aracılık edilen sigorta hakkında kapsamlı bilgi ve tecrübe sahibi olmadığını bilmektedir. Diğer taraftan bu tür sigorta aracılığında gerçek bir sigorta aracılığı faaliyetinden de söz etmek zor gözükmemektedir. Zira burada daha çok işletmenin asıl faaliyetinin yanında ve bununla bağlantılı yürütülmekte olan bir sigorta aracılığı söz konusudur¹⁶. Başka bir deyişle gömülü sigortaya aracılık eden gerçek ya da tüzel kişinin ana faaliyeti sigorta aracılığı değildir.

C. Gömülü Sigorta Aracılığı Bağlamında İsviçre Hukukundaki Gelişmeler

İsviçre hukukunda aracılık faaliyetlerine ilişkin düzenlemeler Sigortacılık Gözetim Kanunu (Versicherungsaufsichtsgesetz - VAG)¹⁷ ile buna ilişkin ikinci düzenleme niteliğindeki Özel Sigorta Şirketlerinin Gözetimine İlişkin Yönetmelik'te (Versicherungsaufsichtsverordnung - AVO)¹⁸ yer almaktadır. Art. 41 ve 44 VAG uyarınca sigorta şirketlerinin, levhaya kayıt işlemini yapmış olan acenteler aracılığı ile sigorta sözleşmelerin akdedilmesine izin verilmiştir. Ayrıca levhaya kayıt işlemini yapmaksızın sözleşme akdedilmesine aracılık edilmesi halinde uygulanacak müeyyideye ilişkin ceza hükümleri öngörülmüştür¹⁹.

Gömülü sigorta, İsviçre kanun koyucusu tarafından ayrıntılı şekilde tanımlanmamakla birlikte bu sigortaların aracılığına yönelik bazı düzenlemeler getirilmiştir. Kanun koyucu tarafından, 18 Mart 2022 tarihli karar ile Sigortacılık Gözetim Kanunu'nda (VAG) bir dizi değişiklik²⁰ yapılmıştır²¹. Yapılan değişiklikler

¹⁴ Kessler (n 12) 43.

¹⁵ Walter Karten, 'Ökonomische Aspekte einer EU-Richtlinie zur Versicherungsvermittlung' (2002) 91 *Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft* 43, 57; Rimle (n 8) 453; Peter Präve, 'Überlegungen zu einer Berufsregelung für Versicherungsvermittler in Deutschland' in *Beiträge über den Versicherungsmakler* (Hamburger Gesellschaft zur Förderung des Versicherungswesens mbH 1993) 133, 143.

¹⁶ Rimle (n 8) 453.

¹⁷ Bundesgesetz betreffend die Aufsicht über Versicherungsunternehmen vom 17. Dezember 2004, <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2005/734/de> Erişim Tarihi: 24 Kasım 2025.

¹⁸ Verordnung über die Beaufsichtigung von privaten Versicherungsunternehmen vom 9. November 2005, <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2005/735/de> Erişim Tarihi: 24 Kasım 2025.

¹⁹ VAG Art. 44 Abs. 2. Ayrıntılı bilgi için bkz. Joachim Frick, 'Gebundene Versicherungsvermittler und Mehrfachagenten unter dem neuen Versicherungsaufsichtsrecht' [2024] *Zeitschrift für Gesellschafts- und Kapitalmarktrecht* 401, 402.

²⁰ Bundesgesetz betreffend die Aufsicht über Versicherungsunternehmen, <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2023/355/de> Erişim Tarihi: 24 Kasım 2025.

²¹ Revizyona ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Marcel Süsskind, 'Das revidierte Versicherungsaufsichtsrecht' [2024] *Haftung und Versicherung* 118 vd.

ile sigortalının korunması amacı devam etmekle birlikte, risk değerlendirmesi temelini esas alan bir gözetim mekanizması öngörülmüştür. Sigorta şirketleri ile aracılık faaliyetleri yürüten aktörlerin gözetimine ilişkin gereklilikler sigorta şirketlerinin hizmet verdiği müşteri portföyüne, risklere ve işlem büyüklüğüne göre yeniden düzenlenmiştir²². Kanunda öngörülen şartların sağlanması durumunda aracılardan gözetim yükümlülüğünden istisna tutulması da mümkün olabilecektir. Bu kapsamda değerlendirilen durumlardan birisi de nispeten daha basit görülen sigortalardan olan gömülü sigortanın aracılık hizmetlerini yürüten aktörlerin gözetim gerekliliklerinden muaf tutulmasıdır.

II. İSVİÇRE HUKUKUNDAKİ DURUM: DENETİM VE LİSANS MUAFİYETİ

A. Genel Olarak

İsviçre Sigortacılık Gözetim Kanunu, bir ürün ya da hizmete ek olarak sunulmuş olan ve nispeten düşük öneme sahip olan sigortalar için yapılan aracılık faaliyetlerinin gözetim kapsamında olmadığını hükme bağlamıştır (Art. 2 Abs. 2 lit. f VAG). Kanun, Federal Meclise gözetim istisnasının şartlarının ne olacağına ilişkin ayrıntıların düzenlemesine ilişkin yetki de tanımıştır²³. Bu yetki kapsamında Özel Sigorta Şirketlerinin Gözetimine İlişkin Yönetmelik Art. 1h ile konuya ilişkin ayrıntılar düzenlenmiştir.

Belirtmek gerekir ki, örneğin bir sigorta şirketinin reklam broşürlerini dağıtmak veya bir sigorta aracısının adresini vermek gibi yalnızca bir sigorta sözleşmesinin sonuçlandırılmasını kolaylaştırmak, genel olarak sigorta aracılık faaliyeti teşkil etmeyeceği için bu hükmün kapsamına girmeyecektir²⁴. Örneğin, bir seyahat rezervasyonuna ek olarak iptal sigortası sunulması halinde, hizmet veya ürün sağlayıcısı yalnızca bir sigorta çözümü hakkında bilgi veriyor olabilir. Bununla birlikte, sigorta çözümünü önermek bile olayın şartlarına göre aracılık faaliyeti olarak nitelendirilebildiğinden, bunun sigorta aracılığı olup olmadığına her vaka özelinde karar verilmelidir²⁵. Anılan hükmün kapsamına giren ve özellikle denetimden muaf olan, nispeten daha önemsiz sayılan, bir mal veya hizmeti tamamlayan, gerçek ancak düşük eşikli sigorta aracılığıdır. Zira gömülü sigorta aracılığında müşteri genellikle danışmanlık ihtiyacı duymazken, aracının sigorta hakkında özel bir teknik bilgiye sahip olduğunu söylemek zordur.

²² Joachim Frick, 'Risikobasierte Versicherungsaufsicht' [2022] *Zeitschrift für Gesellschafts- und Kapitalmarktrecht* 479, 479.

²³ Art. 2 Abs. 4 lit. c VAG

²⁴ Bu konuda bkz. Özel Sigorta Şirketlerinin Gözetimine İlişkin Yönetmelik Açıklayıcı Raporu, <https://www.news.admin.ch/news/message/attachments/79175.pdf> Erişim Tarihi: 10 Aralık 2025 (Bundan sonra Erläuterungen AVO olarak anılacaktır).

²⁵ Erläuterungen AVO (n 24) 11.

İsviçre Federal Finans Piyasası Denetleme Kurulu (Eidgenössischen Finanzmarktaufsicht) FINMA, Art. 1h AVO ile konuya ilişkin ayrıntıları düzenlemiştir. Özellikle poliçe sahibinin riskleri açısından denetimden muafiyet sağlayan, aracılık edilen sigortanın “düşük önemini” daha ayrıntılı olarak tanımlamaktır²⁶.

Buna göre;

- a. Aracılık edilen sigortanın yıllık prim miktarının, vergiler hariç 600 İsviçre Frankını geçmemesi,
 - b. Bir sağlayıcı vasıtasıyla aracılık edilen sigortanın, bir ürünün teslimi ya da bir hizmetin sağlanması ile bağlantılı olması,
 - c. Sigorta aracılığının ikincil bir faaliyet olarak yürütülmesi,
- halinde yapılan bu aracılık faaliyeti gözetim kapsamında değildir.

Art. 1h AVO düzenlemesinde belirtilen şartların sağlanması halinde yapılan aracılık faaliyeti VAG kapsamında öngörülen gözetim ve denetim kapsamında olmayacak, başka bir ifadeyle gözetim ve denetimden istisna tutulacaktır. Böylece VAG ve dolayısıyla AVO bu tür faaliyetler bakımından uygulama alanı bulmayacak ve kanunun öngördüğü “bilgi verme (Art. 45 VAG)” ve “eğitim ve staj yükümlüğü (Art. 43 VAG)” gibi yükümlülöklere tabi olunmayacaktır²⁷.

B. Gözetim Muafiyetinin Şartları

1. Yıllık Sigorta Priminin 600 İsviçre Frank'ını Aşmaması

Aracılık faaliyetinin gözetimden muaf olması için aracılık edilen sigortanın yıllık prim miktarının, vergiler hariç 600 İsviçre Frankını geçmemesi gerekmektedir. Yıllık prim miktarının 600 Frankı geçmediğı sigortalarda sigortalı yönünden ortaya çıkacak riskler nispeten düşük görölmüş ve bu sigortalar için yapılan aracılık faaliyeti gözetim kapsamına alınmamıştır.

Yıllık en yüksek sigorta priminin belirlenmesi ile kanun koyucu, objektif bir kriter koymayı amaçlamıştır. Yıllık sigorta primi miktarının kriter olarak getirilmesi ile uygulamada da kolayca uygulanabilecek bir kriter belirlenmiştir²⁸. Hükmün açıklayıcı raporunda da sigorta edilen zararın değeri, sigorta süresi veya sigorta edilen rizikonun türü gibi kriterlerin, farklılaştırılmış ve uygulanması zor sınırlar yaratacağı ve bu sınırların, mevcut ve özellikle gelecekteki geniş yelpaze-deki sigorta ürünlerini yeterince kapsayamayacağı sonucuna varıldığından kabul görmediğı ifade edilmektedir²⁹.

²⁶ Erläuterungen AVO (n 24) 11.

²⁷ Pascal Grolimund, *Versicherungsvertragsrecht* (1st edn, Helbing Lichtenhahn Verlag 2023) para 110; Bötschi (n 7) 223.

²⁸ Bötschi (n 7) 223.

²⁹ Erläuterungen AVO (n 24) 11.

Yıllık prim miktarının belirlenmesinde her bir sigorta için ayrı ayrı hesap yapılacağı İsviçre öğretisinde genel kabul gören görüştür. Hükmün lafzından da anlaşılacağı üzere, yıllık prim miktarı her sigorta için ayrı ayrı dikkate alınacaktır. Birden fazla sigortaya aracılık yapılması halinde bunların toplam prim ya da ortalama prim miktarının hesaplanması doğru olmayacaktır³⁰.

Belirlenen prim miktarının üst sınırı, yıllık prim miktarı esas alınarak düzenlenmiştir. Sigorta sözleşmenin bir yıldan fazla ya da daha az olmasının Art. 1h AVO bağlamında bir önemi bulunmamaktadır. Zira açıklayıcı raporda da sigorta süresinin kriter olarak kabul edilmediği belirtilmektedir. Ancak sigorta sözleşmesinin bir yıldan daha fazla olması halinde sigortanın Art. 1h AVO kapsamında olması için prim miktarının nasıl hesaplanacağının da belirlenmesi gerekir. Art. 1h AVO hükmü yıllık prim miktarına göre bir hesap yapması esas alındığında, örneğin iki yıllık bir sigorta sözleşmesinde prim sınırının 1200 Frank, üç yıllık bir sözleşmede ise 1800 Frank olacaktır³¹. Primin yıllık ya da aylık ödenmesinin herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

Bir yıldan az süreli sigortalarda da benzer şekilde prim miktarının, yıllık prim miktarına yükseltmek suretiyle hesaplanarak belirlenmesi gerekecektir. Ancak İsviçre öğretisinde aksi görüşlere rastlamak mümkündür. Bu görüşe göre, bir yıldan uzun süreli sigortalarda olduğu gibi kısa süreli (bir yıldan az) sigortalarda da yıllık prim miktarının hesaplanması doğru olmayacaktır. Zira bu kısa süreli sigortalar için “aşırı bir dezavantaj” oluşturacak ve kanunun amacına aykırı bir sonuç ortaya çıkacaktır. Denetim muafiyetinden yararlanılmak istiyorsa kısa süreli sigorta priminin günlük yaklaşık 1,64 Frank’a tekabül etmesi gerekir ki, idari maliyetler göz önüne alındığında bu sınırın altında prim tahsili oldukça düşük ihtimal olacaktır³². Bu nedenle bir yıldan az süreli sigortalarda, sigorta süresinden bağımsız olarak 600 Franklık maktu prim miktarının geçerli sayılması gereklidir. Kanun koyucu primi bu miktarı geçmeyen sigortaların danışmanlık gerektirmeyen ve sigortalının korunmasının nispeten gerekli olmadığı sigortalar olarak kabul etmiştir. Bu durum kanun koyucu tarafından sigorta süresinin bir kriter olarak kabul edilmediğinin belirtilmesi de göz önüne alındığında³³, bir yıldan az süreli sigortalar için de geçerli olmalıdır³⁴.

2. Sigortanın Ürün ya da Hizmet ile Bağlantılı Olması

Art. 2 Abs. 1 lit. f VAG uyarınca aracılık yapılan sigorta, satılan bir ürün ya da hizmete bağlı bir alt hizmet ya da başka bir deyişle ürün ya da hizmetle bağlantılı nitelikte olmalıdır. Anılan hükmün gerekçesinde de aracılık edilen sigor-

³⁰ Böttschi (n 7) 224; Hubacher (n 7) 250.

³¹ Örnekler için bkz. Böttschi (n 7) 224.

³² Böttschi (n 7) 225.

³³ Bkz. II A.

³⁴ Böttschi (n 7) 225.

tanın satılan bir ürün ya da hizmetle ilişkili ve ona bağlı olması gerektiği ifade edilmektedir³⁵. Kanun koyucu tarafından getirilen bu şartın, gömülü sigortanın mutlaka satılan ürün ya da hizmetin kendisinin sigortalanması anlamına gelmediği İsviçre öğretisinde kabul görmektedir³⁶.

Özel Sigorta Şirketlerinin Gözetimine İlişkin Yönetmelik Açıklayıcı Raporu'nda, gömülü sigortanın, mal veya hizmete bağlı "fer'i nitelikte " olması gerektiğinden bahsetmektedir. Bu nedenle gömülü sigorta ile satılan ürün ya da hizmet arasında işlevsel-nedensel bir bağlantı bulunması gerekmektedir. Başka bir deyişle, sigortanın kapsamının ürün ya da hizmetle ilişkili bir riski kapsamaması ya da bu mal veya hizmet olmadan sigortanın anlamsız hale gelmesi gerekir³⁷. Bu nedenle, sigortanın satın alınması ile mal veya hizmetin satın alınması arasında yakın bir zamansal bağlantı da olması gerektiği savunulmaktadır³⁸.

Art. 2 Abs. 1 lit. f VAG hükmünün sigortanın, satılan bir ürün ya da hizmete bağlı bir alt hizmet niteliğinde olması gerektiği şart koşması sigortanın sunulan ürün ya da hizmete göre ikincil nitelikte olması anlamına gelmektedir. İkincil nitelik aynı zamanda sigorta sözleşmesinden doğan edimin, sunulan ürün ya da hizmete kıyasla aynı ya da daha yüksek değerde olmamasıdır³⁹. Örneğin, bisiklet kilidi satın alınması aşamasında bisiklet hırsızlığına karşı sigorta yapılması halinde satın alınan ürüne kıyasla çok daha fazla değerde bir ürün için sigorta yapılmaktadır⁴⁰.

3. Aracılığın İkincil Faaliyet Olarak Yürütülüyor Olması

İsviçre Sigortacılık Gözetim Kanunu, sadece bir hizmet ya da mala ilişkili olarak sunulmuş olan ve nispeten düşük öneme sahip olan sigortalar için yapılan aracılık faaliyetlerinin gözetimden muaf olduğunu öngörmektedir (Art. 2 Abs. 2 lit. f VAG). Ancak Özel Sigorta Şirketlerinin Gözetimine İlişkin Yönetmelik'te aracılığın yardımcı bir faaliyet olarak yürütülmesi şartı da aranmaktadır (Art. 1h AVO). Nitekim açıklayıcı raporda da anılan hükmün c bende ile, denetimden muaf olan aracılığın ana faaliyet olarak yürütülmesine izin verilmediği ifade edilmektedir⁴¹.

³⁵ Botschaft (n 7) 8984.

³⁶ Bötschi (n 7) 226.

³⁷ Hubacher (n 7) 251. Benzer görüş için bkz. Stephan Fuhrer, *Schweizerisches Privatversicherungsrecht* (1st edn, Schulthess Verlag 2011) 173.

³⁸ Bötschi (n 7) 226. Aksi görüş için bkz. Frick (n 22) 483. Yazar, belirleyici faktörün sigorta sözleşmesinin ne zaman akdedildiği değil, sunulan mal veya hizmetle bir bağlantısının olması, yani sigorta kapsamının bunu kapsamaması olduğunu ifade etmektedir.

³⁹ Bötschi (n 7) 226.

⁴⁰ Christian Armbrüster, 'Münchener Kommentar zum Versicherungsvertragsgesetz' in Theo Langheid and Manfred Wandt (eds), *Münchener Kommentar zum Versicherungsvertragsgesetz* (3rd edn, Beck Verlag 2022) § 7a para 11; Bötschi (n 7) 226.

⁴¹ Erläuterungen AVO (n 24) 9.

Aracılığın ikincil faaliyet olarak yürütülmesi şartının yönetmelik ile getirilmiş olması İsviçre öğretisinde haklı olarak eleştirilmektedir. Kanunda böyle bir şart yer almazken yönetmelik ile böyle bir şart getirilmesinin kanunilik ilkesine aykırı olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Art. 2 Abs. 2 lit. f VAG hükmünün gerekçesinde de yönetmelik ile getirilen ikinci faaliyet kriterinden hiç bahsedilmemektedir. Kanunla, Federal Meclise gözetim istisnasının şartlarına ilişkin ayrıntıların düzenlemesine ilişkin yetki tanınmış olması da, kanunda öngörülmemiş olan bu şartın yönetmelikte düzenlenmesini haklı kılmayacağı ifade edilmektedir⁴².

Aracılığın ikincil faaliyet olarak yürütülüyor olması şartı, ilk olarak “tamen düşük eşikli bir sigorta aracılık faaliyeti” olması ve “birincil faaliyet teşkil etmemesi” anlamına gelmektedir⁴³. Gömülü sigorta poliçelerine aracılık faaliyeti, aracı gerçek ya da tüzel kişinin ana iş amacı olmamalıdır. İkincil faaliyet, kazan- cın öncelikle sigorta aracılık faaliyetlerinden değil, diğer mal veya hizmetlerin satışından elde edilmesi halinde geçerlidir⁴⁴. Bu çerçevede, aracının bu tür sigortaların aracılık faaliyetlerinde uzmanlaşmamış olması, sigortanın sadece asıl faaliyeti olan mal ve hizmet satışına ek olarak yürütmesi gereklidir⁴⁵.

III. TÜRK HUKUKUNDAKİ DURUM VE ÇÖZÜM ÖNERİSİ

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu⁴⁶ uyarınca sigorta aracıları, sigorta acenteleri ve sigorta brokerlarını ifade etmektedir (m. 2/1, b). Kanun, sigorta acentesinin tanımına da yer vermiştir. Buna göre sigorta acentesi, ticarî mümessil, ticarî vekil, satış memuru veya müstahdem gibi tâbi bir sıfatı olmaksızın bir sözleşmeye dayanarak muayyen bir yer veya bölge içinde daimî bir surette sigorta şirketlerinin nam ve hesabına sigorta sözleşmelerine aracılık etmeyi veya bunları sigorta şirketleri adına yapmayı meslek edinen, sözleşmenin akdinden önce hazırlık çalışmalarını yürüten ve sözleşmenin uygulanması ile tazminatın ödenmesinde yardımcı olan kişi olarak tanımlanmıştır. Sigorta acenteleri, sigorta yaptırmak isteyen kişilere ulaşır sigorta şirketi adına görüşmelerde bulunmanın yanı sıra, sigorta veya teminat poliçesi düzenlemek, prim toplamak, rizikonun gerçekleşmesi halinde sigortalıya danışmanlık etmek ve yetkili olduğu takdirde belli bir miktara kadar hasarı ödemek gibi hizmetlerde bulunurlar⁴⁷.

Sigorta Kanunu gereği, sigorta sözleşmelerine aracılık faaliyeti sadece lisanslı sigorta aracıları tarafından gerçekleştirilebilecek bir faaliyettir. Sigorta acenteliği

⁴² Hubacher (n 7) 251.

⁴³ Erläuterungen AVO (n 24) 11.

⁴⁴ Bötschi (n 7) 227.

⁴⁵ Frick (n 22) 484. Aksi görüş için bkz. Bötschi (n 7) 227.

⁴⁶ RG, 14.06.2007, S. 26552.

⁴⁷ Şafak Narbay ve Muhammet A Güllüce, ‘Türk Hukukunda Sigorta Acenteleri’ (2016) 22(3) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 1973, 1975.

yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişilerin, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğince tutulan Levhaya yazılı olması gerekir⁴⁸ (5684 sayılı Kanun m. 23/1). Böylece, sigortacılık faaliyeti münhasıran bu nitelikleri taşıdıklarını gösteren bir belge olarak Levhaya kayıt olan acenteler tarafından yapılabilmektedir⁴⁹.

Sigortacılık faaliyetleri kapsamında değerlendirilecek faaliyetler ise, Sigortacılık Kapsamında Değerlendirilecek Faaliyetler ve Mesafeli Akdedilen Sigorta Sözleşmeleri Hakkında Yönetmelik⁵⁰'in (Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliği) 7. maddesinde belirlenmiştir. Her ne ad altında olursa olsun 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun⁵¹ 1401. maddesi kapsamında teminat verilmesine yönelik faaliyetler sigortacılık faaliyetidir. Sigortacılık faaliyeti, sigorta şirketleri, sigorta teminatı veren emeklilik şirketleri ve reasürans şirketleri ile özel kanunları gereği sigortacılık yapan kişi ve kurumlar tarafından yürütülür. Sigortacılık faaliyetinin anılan Yönetmeliğin 7. maddesinde sayılan kişiler tarafından yürütülmesi Sigortacılık Kanunu'nun 5. maddesi gereği ruhsatsız sigortacılık faaliyeti olarak kabul edilmiştir. Bu tür ruhsatsız faaliyetler ise Sigortacılık Kanunu'nun 35. maddesi uyarınca cezai müeyyideye tabidir.

Türk hukukunda gömülü sigortaya ilişkin İsviçre hukukunda yer alan düzenlemeye benzer bir düzenleme yer almamaktadır. 5684 sayılı Kanun m. 23/1 ve Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliği m.7, ürün ya da hizmet satışı yapan gerçek ya da tüzel kişinin sigorta aracılığı faaliyetinde bulunmasına cevaz vermemektedir.

Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliğinin 9. ve 10. maddeleri ise klasik sigortacılık anlayışını bir ölçüde esnetmekte ve gömülü sigorta benzeri bir uygulamaya imkân tanımaktadır⁵². Mesafeli akdedilen sigorta sözleşmelerini düzenleyen 9. maddede yetkili kuruluşların⁵³, kendi elektronik ticaret ortamları hariç olmak üzere mal ve hizmet pazarlaması veya satışı yapılan elektronik ticaret ortamlarında, 10. maddede sunulan sigortalar hariç olmak üzere, sigorta şirketi ile sigorta teminatı veren emeklilik şirketlerinin ürün ve faaliyetleri satışa sunamayacağı öngörülmüştür. Sigortalının uzaktan iletişim aracını bizzat kullanarak mesafeli sigorta sözleşmesinin akdedilmesinin esas olduğu, yetkili kuruluş

⁴⁸ Sigorta acenteliğine başvuru usulü hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Narbay ve Güllüce (n 47) 1984.

⁴⁹ 5684 sayılı Kanun m. 23/3'te bu kurala istisna getirilerek Bankalar ile özel kanunla kurulmuş ve kendisine sigorta acenteliği yapma yetkisi tanınan kurumlar hakkında Levhaya kayıt zorunluluğu ile Müsteşarlıktan belge almaya ilişkin ikinci fıkrası hükmü uygulanmayacağı öngörülmüştür.

⁵⁰ RG, 16.06.2021, S. 31513.

⁵¹ RG, 14.02.2011, S. 27846.

⁵² Kesik (n 9) 312.

⁵³ Yetkili kuruluş, Sigorta şirketini, sigorta teminatı veren emeklilik şirketini, sigorta aracısını ve bankalar ile özel kanunla kurulmuş ve kendisine sigorta acenteliği yapma yetkisi tanınan kurumları ifade etmektedir (Sigortacılık Kapsamında Değerlendirilecek Faaliyetler ve Mesafeli Akdedilen Sigorta Sözleşmeleri Hakkında Yönetmelik m. 4/1,k).

haricindeki gerçek ve tüzel kişilere ait işyerlerinde, teknik personel olmayan kişilerce uzaktan iletişim aracı kullanılarak sigorta sözleşmesi akdedilmesine aracılık edilemeyeceği de belirtilmiştir (Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliği m. 10/5). Böylece sigorta sözleşmelerinin kural olarak sadece sigorta ettirenin uzaktan iletişim aracını kullanması suretiyle ya da sigorta aracısı ya da sigortacı olmayan gerçek ya da tüzel kişilere ait işyerlerinde teknik personel niteliği taşıyan kişilerce uzaktan iletişim aracı kullanılarak akdedilmesine cevaz verilmiştir.

Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliğinin 10. maddesinde mal ve hizmet satışı ile bağlantılı sunulan sigortalara ilişkin düzenleme getirilmiştir. Buna göre;

- Sigortanın, satılan mal veya hizmetin tamamlayıcısı olması ve bilgisayar, tablet, cep telefonu ve beyaz eşya gibi cihazların satışı ile birlikte veya satıştan sonra aynı cihazla bağlantılı olarak alınması,

- Sigortaya ilişkin yıllık primin, 3.000.-TL'nin Tüketici Fiyat Endeksinin her yıl sonunda bir önceki yılın Aralık ayına göre değişimi dikkate alınarak arttırılması ile hesaplanacak tutarı geçmemesi,

- Uzatılmış garanti teminatı verilen sigortalar hariç teminat süresinin azami iki yıl olması,

Halinde elektronik cihaz, makine kırılması ve hırsızlık sigortası sunulabilecektir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliğinin 10. maddesinde, asıl faaliyeti sigorta aracılığı olmayan satıcı konumundaki gerçek ya da tüzel kişilere sigorta poliçesi düzenlenmesine aracılık etme yetkisi tanınmış olmaktadır. Her ne kadar “mal ve hizmet satışı ile bağlantılı sigorta sunulması” şeklinde düzenleme yapılarak “aracılık edilmesi” ibaresinin kullanımından kaçınılmış olsa da madde metninde tanımlanan faaliyet sigorta aracılığı faaliyetidir⁵⁴. Zira satıcı, sigorta şirketi namına sigorta sözleşmesi akdedilmesine aracı olmaktadır. Hatta satıcı gerçek ya da tüzel kişilere, sigorta primini sigorta şirketine aktarılacak üzere satılan mal ile birlikte tahsil edilebilme yetkisi dahi tanınmıştır. Burada Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (SEDDK)'nın sigorta aracılığı ifadesini kullanmamasının bilinçli olduğu kanaatindeyiz. Zira 5684 sayılı Kanun m. 23/1 uyarınca sigorta sözleşmelerine aracılık faaliyeti sadece lisanslı sigorta aracıları tarafından gerçekleştirilebilecek bir faaliyet olarak düzenlenmiştir. Ancak mal ve hizmet satıcıları, Sigortacılık Kanunu'nda belirlenmiş olan sigorta aracısı olma koşullarını yerine getirmektedir⁵⁵. Düzenleme ile sadece satılan ürün ya da hizmetle birlikte gömülü

⁵⁴ Aksi görüş için bkz. Kesik (n 9) 312. Yazar, bu düzenleme ile satıcı konumundaki işletmelere doğrudan sigorta poliçesi düzenleme veya düzenlenmesine aracılık etme yetkisi tanınmadığını, bunun yerine sigorta ürününün, asıl ürünle birlikte sunulmasına imkân sağlandığını, başka bir ifadeyle, mal veya hizmet sağlayan kişilerin, doğrudan sigorta teminatı sunmadığını veya aracılık edemediğini, sadece sigorta ürünü sunma imkânı elde ettiklerini ifade etmektedir.

⁵⁵ Benzer düzenlemeler içeren, Sigortacılık Kapsamında Değerlendirilecek Faaliyetlere, Tüketici Lehine Yapılan Sigorta Sözleşmeleri İle Mesafeli Akdedilen Sigorta Sözleşmelerine İlişkin Yönetmelikte

sigortanın sunulmasına imkân tanınması amaçlanmış ise de aracılık faaliyetine imkân tanımak ya da lisans muafiyeti getirilmek gayesi bulunmamakta gibi görünmektedir. Ancak sonuç olarak, Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin 10. maddesi bir bütün olarak değerlendirildiğinde aracılık etme yetkisine paralel birçok yetkinin ürün ya da hizmet satan gerçek ya da tüzel kişiye tanındığı görülmektedir. Buna ek olarak satıcılara müşteriye bilgilendirme yükümlülüğü de getirilmiştir. Mal ve hizmet satan gerçek ya da tüzel kişi, sigorta teminatının hangi sigorta şirketi tarafından verildiği, sigortanın konusu ve kapsamı ile sunulan sigortaya ilişkin ilave bilgilere nereden ulaşılacağı hakkında açıklamalara yer vermekle yükümlü tutulmuştur.

5684 sayılı Kanun m. 23/1 uyarınca sigorta sözleşmelerine aracılık faaliyetinin sadece lisanslı sigorta aracıları tarafından gerçekleştirilebilecek bir faaliyet olarak düzenlenmesi karşısında, gömülü sigortalar için bu kurala getirilecek istisnanın açık olması ve şartlarının net şekilde belirlenmesi gerekir. Bu bağlamda hâlihazırda kısmi esneklik sağlayan düzenlemenin yönetmelikte (Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliği m. 10) değil kanunda açıkça düzenlenmesi doğru olacaktır. Mez-kûr düzenlemede mal ve hizmetler ile bağlantılı sigorta “sunulabileceği” ifade edildiğinden, satıcı konumundaki işletmelere doğrudan sigorta poliçesi düzenleme veya düzenlenmesine aracılık etme yetkisi tanınıp tanınmadığı açık değildir. Öğretide sigorta ürününün, asıl ürünle birlikte sunulmasına imkân sağlandığı, başka bir ifadeyle, mal veya hizmet sağlayan kişilerin, doğrudan sigorta teminatı sunmadığı veya aracılık edemediği görüşleri de bulunmaktadır⁵⁶.

Düzenlemenin sadece bazı cihazların satışı ile sınırlı tutulmuş olmasının sebebi anlaşılamadığı gibi, bu tercih uygulama açısından da muğlak bir durum yaratmaktadır. Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin 10. maddesinde yer alan “sigortanın bilgisayar, tablet, cep telefonu ve beyaz eşya gibi cihazların satışı ile birlikte veya bu cihazlarla bağlantılı olması” şartı uygulama açısından açık bir sınırlama olmamaktadır. Hangi tür sigortaların bu kapsama girdiği belirli olmadığı gibi, bu tür uygulanması zor sınırlar, mevcut ve özellikle gelecekteki geniş yelpazedeki sigorta ürünlerini yeterince kapsamayacaktır. Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin 10. maddesinin ikinci fıkrasında ise seyahat bileti alım işlemlerinde bilet satışı ile birlikte veya satıştan sonra aynı biletle bağlantılı olmak üzere seyahat ile ilgili risklere ilişkin sigortanın, yolcu taşımacılığı hizmeti sunanların kendi internet sayfası ya da mobil uygulaması üzerinden sunulabileceği öngörülmüştür. Düzenlemede “yolcu taşımacılığı hizmeti sunan” ibare-

Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile değişik, 25.04.2014 tarihli ve 28982 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sigortacılık Kapsamında Değerlendirilecek Faaliyetlere, Tüketici Lehine Yapılan Sigorta Sözleşmeleri ile Mesafeli Akdedilen Sigorta Sözleşmelerine İlişkin Yönetmelik m.10 kapsamında benzer görüş için bkz. Huriye Kubilay, ‘Sigortacılık Sektöründe Dijitalleşmenin Hukuki Yönden Değerlendirilmesi’ (2020) 16 *Uyumsuzluk Mahkemesi Dergisi* 259, 270.

⁵⁶ Kesik (n 9) 312.

sinden seyahat acentelerinin kastedildiği değerlendirilmektedir. Bu kişilere yüz yüze değil ancak mobil uygulama ya da kendi internet sayfası üzerinden sigorta sözleşmesine aracılık etme imkânı tanınmıştır.

Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin 10. maddesinde yer alan düzenlemenin amaçladığı sonuç başka olsa da satıcı konumundaki gerçek ya da tüzel kişilerin, sigorta aracıları olmamalarına rağmen mal ve hizmet satışı ile bağlantılı sunulan sigortaları müşterilerine sunmaların anlamına gelmektedir. Bu bağlamda en doğru çözüm 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nda getirilecek bir düzenleme ile bu konudaki kuralların açıkça öngörülmesidir. İsviçre hukukundaki model Türk hukuku için de uygulanabilecek bir örnek teşkil etmektedir. İsviçre hukukunda olduğu gibi, aracılık edilen sigortanın yıllık prim miktarının da belirlenmesi suretiyle, aracılık edilen sigortanın, bir ürünün teslimi ya da bir hizmetin sağlanması ile bağlantılı olması ve sigorta aracılığının ikincil bir faaliyet olarak yürütülmesi şartlarının kanunda yer alması suretiyle uygulamada kolayca uygulanabilecek kriterler öngörülmesi doğru olacaktır. Bunun yanı sıra, gömülü sigortalarına ilişkin aracılık faaliyetinin hukuki zemininin net bir şekilde belirlenmesi amacıyla mal veya hizmet satan gerçek ya da tüzel kişilere “gözetim ve lisans muafiyeti” tanındığının açıkça belirtilerek tartışmalı hususların giderilmesi gerekmektedir.

SONUÇ

Gömülü sigorta, mal veya hizmet alımıyla ilişkili olmak üzere ek olarak sunulan ve düşük primli olması sebebiyle nispeten daha az öneme sahip sigortalardır. Özellikle Avrupa'da son yıllarda oldukça hızlı şekilde gelişen bu pazar, günümüzde değişen alışveriş eğiliminin önemli ve ayrılmaz parçası haline gelmiş durumdadır. Özellikle dijital platformlar ve teknoloji şirketleri aracılığıyla gelişen bu model, geleneksel sigortacılık anlayışından farklı olarak müşterilerin zahmetsiz şekilde sigortaya ulaşmasını sağlamaktadır. E-ticaret, bankacılık, sağlık gibi birçok hizmet alanında kullanılan gömülü sigortanın sigorta sektöründeki payı çok hızlı şekilde artmaktadır.

Gömülü sigorta, hem sigorta şirketleri hem de müşteriler için önemli avantajlar getirebilecek ve sigorta sektörünün büyümesine ve gelişmesine önemli katkılar sağlayabilecek bir modeldir. Gömülü sigortalar, primleri oldukça düşük olan ve genellikle sigorta danışmanlığı gerektirmeyen ya da daha az gerektiren sigortalardır. Bu sebeple mal veya hizmet satışı ile bağlantılı sigortaların aracılığı faaliyeti bağlamında bazı esneklikler sağlanması hem müşterilerin hem de sigorta şirketlerinin yararına olacaktır. Bu esnekliklerden en önemlisi gömülü sigortaların aracılığı bağlamında bir lisans ve denetim muafiyeti getirilmesidir. Böylece bu tür sigortalar daha kolay bir şekilde müşteriye sunulabilecek ve maliyetler düşürülebilecektir.

İsviçre'de Sigortacılık Gözetim Kanunu'nda (VAG) bir dizi değişiklik yapılarak risk değerlendirmesi temelini esas alan bir gözetim mekanizması öngörülmüştür. Bu kapsamda, bir ürün ya da hizmete ek olarak sunulmakta olan ve

nispeten düşük öneme sahip olan sigortalar için yapılan aracılık faaliyetlerinin gözetim kapsamında olmadığını hükme bağlamıştır (Art. 2 Abs. 2 lit. f VAG). Özel Sigorta Şirketlerinin Gözetimine İlişkin Yönetmelik konuya ilişkin ayrıntılar düzenlenmiş, aracılık edilen sigortanın yıllık prim miktarının, vergiler hariç 600 İsviçre Frankını geçmemesi, bir sağlayıcı vasıtasıyla aracılık edilen sigortanın, bir ürünün teslimi ya da bir hizmetin sağlanması ile bağlantılı olması ve sigorta aracılığının ikincil bir faaliyet olarak yürütülmesi halinde yapılan bu aracılık faaliyetin gözetim kapsamında olmadığı öngörülmüştür. Böylece doğrudan gömülü sigorta aracılığı düzenleme altına alınmıştır.

Türk hukukunda gömülü sigortaya ilişkin İsviçre hukukunda yer alan düzenlemeye benzer bir düzenleme yer almamaktadır. 5684 sayılı Kanun m. 23/1 ve Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliği m.7, ürün ya da hizmet satışı yapan gerçek ya da tüzel kişinin sigorta aracılığı faaliyetinde bulunmasına cevaz vermektedir. Mesafeli Sigorta Sözleşmeleri Yönetmeliğinin 9. ve 10. maddeleri ise klasik sigortacılık anlayışını bir ölçüde esnetmekte ve gömülü sigortası benzeri bir uygulamaya imkân tanımaktadır. Buna göre belli şartlar altında elektronik cihaz, makine kırılması ve hırsızlık sigortası sunulabileceği hükme bağlanmıştır. Mezkûr düzenlemede satıcı konumundaki işletmelere doğrudan sigorta poliçesi düzenleme veya düzenlenmesine aracılık etme yetkisi tanınıp tanınmadığı açık değildir. Düzenlemenin sadece bazı cihazların satışı ile sınırlı tutulmuş olması da uygulama açısından da muğlak bir durum yaratmaktadır.

İsviçre hukukundaki model Türk hukuku için de uygulanabilecek bir örnek teşkil etmektedir. Bir ürün ya da hizmete ek olarak sunulmakta olan ve nispeten düşük öneme sahip olan sigortalar için yapılan aracılık faaliyetlerinin gözetim kapsamında olmadığı kanunda hükme bağlanarak denetim ve lisans muafiyeti tanınmasının sektörün değişen şartlarına daha uygun olacağı kanaatindeyiz. Aracılık edilen sigortanın yıllık prim miktarının da belirlenmesi suretiyle, aracılık edilen sigortanın, bir ürünün teslimi ya da bir hizmetin sağlanması ile bağlantılı olması ve sigorta aracılığının ikincil bir faaliyet olarak yürütülmesi şartlarının İsviçre hukukundaki eleştirilerin haklılığı da dikkate alınarak yönetmelikte değil, kanunda yer alması suretiyle uygulamada kolayca uygulanabilecek kriterler öngörülmesinin değerlendirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Bu şartları haiz olan gömülü sigorta aracılığına “gözetim ve lisans muafiyeti” tanındığının Sigortacılık Kanunu’nda açıkça öngörülmesi suretiyle bu modelin yasal zemine oturtulması ve gömülü sigorta modeline daha esnek bir şekilde olanak sağlanmasının değerlendirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Bötschi S, ‘Die Voraussetzungen der aufsichtsfreien Vermittlung von Annexversicherungen’ [2024] *Haftung und Versicherung* 222–228
- Fikir E, ‘Ülkemizde Sigortacılığın Dönüşüm Yolculuğu ve Gömülü Sigorta’ (2025) 20(138) *Reasürör Dergisi* 20–37
- Frick J, ‘Risikobasierte Versicherungsaufsicht’ [2022] *Zeitschrift für Gesellschafts- und Kapitalmarktrecht* 479–487
- Frick J, ‘Gebundene Versicherungsvermittler und Mehrfachagenten unter dem neuen Versicherungsaufsichtsrecht’ [2024] *Zeitschrift für Gesellschafts- und Kapitalmarktrecht* 401–407
- Fuhrer S, *Schweizerisches Privatversicherungsrecht* (1st edn, Schulthess Verlag 2011)
- Grolimund P, *Versicherungsvertragsrecht* (1st edn, Helbing Lichtenhahn Verlag 2023)
- Hubacher K, ‘Neuerungen im Versicherungsvermittlungsrecht’ [2022] *Haftung und Versicherung* 247–256
- Karten W, ‘Ökonomische Aspekte einer EU-Richtlinie zur Versicherungsvermittlung’ (2002) 91 *Zeitschrift für die gesamte Versicherungswissenschaft* 43–60
- Kesik F, ‘Türk Hukuk Sisteminde Gömülü Sigorta: Alman Modeliyle Mukayeseli Yaklaşım’ (2025) 7 *Çukurova Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 301–320
- Kessler MA, *Die Stellung der gebundenen und ungebundenen Versicherungsvermittler nach Inkrafttreten des neuen VAG am 1. Januar 2006* (1st edn, Schulthess Verlag 2009)
- Kubilay H, ‘Sigortacılık Sektöründe Dijitalleşmenin Hukuki Yönden Değerlendirilmesi’ (2020) 16 *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi* 259–288
- Müller H, ‘Die Empfehlung der EG-Kommission vom 18. Dezember 1991 über Versicherungsvermittler aus der Sicht der Versicherungsaufsicht’ in *Beiträge über den Versicherungsmakler* (Hamburger Gesellschaft zur Förderung des Versicherungswesens mbH 1993) 159–183
- Narbay Ş ve Muhammet A Güllüce, ‘Türk Hukukunda Sigorta Acenteleri’ (2016) 22(3) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 1973–2005
- Präve P, ‘Überlegungen zu einer Berufsregelung für Versicherungsvermittler in Deutschland’ in *Beiträge über den Versicherungsmakler* (Hamburger Gesellschaft zur Förderung des Versicherungswesens mbH 1993) 133–151
- Rimle A, ‘Unterstellung unter die neue Vermittleraufsicht’ [2005] (4) *Aktuelle Juristische Praxis* 448–456
- Süsskind M, ‘Das revidierte Versicherungsaufsichtsrecht’ [2024] *Haftung und Versicherung* 118–126